

Den følgende sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om økonomisk udligning m. v. mellem Københavns kommune og Frederiksberg og Gentofto kommuner.

(Første behandling findes i tidenden sp. 2760, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 291).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under eet.

Udvalgets ordfører (Urban Hansen): Udvalget har holdt 3 møder og haft samråd med den højtærede indenrigsminister. På det samlede udvalgs vegne skal jeg indstille lovforslaget til vedtagelse uforandret.

Rager: Som det fremgår af betænkningen og af den ærede ordførers udtalelser, er jeg sammen med det øvrige udvalg med til at indstille lovforslaget til vedtagelse uændret; men som jeg har gjort opmærksom på, sker det kun under hensyn til, at intet bedre vil kunne opnås, og jeg har forbeholdt mig her ved anden behandling at motivere min stilling.

Formanden: Jeg vil gerne have mere ro i salen.

Rager: Da vi havde lovforslaget til første behandling, gjorde jeg opmærksom på, at sagen ikke havde været til behandling i Københavns borgerrepræsentation — noget, som overborgmesteren tog mig meget ilde op, idet han henviste til, at han engang i december måned i et lukket møde udenfor de på dagsordenen opstillede sager havde givet en redegørelse for sagen. Men jeg kan ikke erkende, at det er en virkelig behandling af sagen i Københavns borgerrepræsentation; en virkelig behandling finder sted, når en sag på almindelig vis sættes på dagsordenen for et åbent møde.

Det var mig om at gøre at få konstateret, hvor modstanden mod en forbedring af loven i Københavns favør lå, og for at dette kunne ske, indgav jeg til borgerrepræsentationens formand en forespørgsel —

som af formelle grunde rettedes til magistraten — angående sagen; den sattes på dagsordenen, og en behandling fandt sted i Københavns borgerrepræsentation, og jeg kan i det store og hele henvise interesserede til referatet af mine udtalelser ved den lejlighed.

En karakteristisk ting ved den forhandling, der fandt sted, vil jeg dog gerne nævne, og det er den, at man fra konservativ side overhovedet ikke deltog i den debat, der førtes, og ikke tilkendegav noget standpunkt eller nogen motivering for det standpunkt, vi vidste konservatismen havde taget. Det kan se underligt ud, men jeg forstår det i og for sig godt, for det er jo det mærkelige: konservatismen i Københavns borgerrepræsentation er blevet mere interesseret i at varetage partifællernes interesser på Frederiksberg og i Gentofto end i at varetage Københavns kommunes interesser.

Med hensyn til afgørelsen nu står jeg på samme standpunkt, som da vi med nogle ændringer forlængede loven i 1951 og i 1953. Disse ændringer var imidlertid heller ikke tilfredsstillende; det var forbedringer, og jeg anbefalede begge gange at stemme for dem, men jeg sagde udtrykkeligt, at vi fra vor side kun stemte for loven, fordi det ikke var lykkedes Københavns magistrat ved en stærkere optræden end den, jeg havde haft anledning til at se, at sørge for at få et bedre resultat, og at ansvaret for, at der ikke kom noget mere ud af det, derfor måtte hvile på magistraten — og dette gentager jeg. Det er også i dag således, at det er magistratens ansvar, at vi ikke er kommet længere med ordningen.

Af de indvendinger, jeg har mod den gældende lov iøvrigt og dens administration, skal jeg kun nævne en enkelt ting, men den synes jeg er principielt afgørende. Det formandsskab, som sidder i den såkaldte voldgiftsret — jeg tror, alle er klar over, at betegnelsen „voldgiftsret“ i og for sig er urigtigt anvendt på dette sted — består af departementschefen i indenrigsministeriet, en kontorchef fra samme ministerium samt ligningsdirektør H. C. Henningsen. Efter mit skøn har indenrigsministeriet til opgave at undersøge og forvalte kommunernes anliggender under vanskelige forhold; derfor mener jeg også, det måtte være indenrigs-

[Rager.]

ministeriets opgave at undersøge, om det resultat, voldgiftsretten kom til, virkelig delte sol og vind lige. Men hvorledes skal indenrigsministeriet kunne gøre dette, når dets højeste embedsmand og hans næstfølger på disse områder er med i det formandskab, som har været med til at udforme den ordening, man her diskuterer, idet man spørger, hvorvidt den er tilfredsstillende for Københavns kommune eller ej? Dette finder jeg principielt forkert, og jeg henstiller, at man, inden voldgiftsretten næste gang skal i virksomhed, sørger for at få et andet formandsskab. Det er ikke, fordi jeg mener, dette formandsskab har arbejdet dårligt, det er ikke nogen anke over formandsskabet som sådant, men det er en anke imod selve princippet; det er det, jeg beder om at få ændret.

Jeg skal iøvrigt ikke nu indlede en længere diskussion, men skal indskrænke mig til de bemærkninger, jeg her har gjort — i alt fald i første omgang.

Udvalgets ordfører (Urban Hansen): Jeg skal ikke indlade mig i debat med det ærede medlem hr. Rager; den har vi haft i Københavns borgerrepræsentation, hvor vi begge har sæde. Men jeg føler foranledning til at sige, at spørgsmålet om den konservative gruppes stilling burde have været rejst på rådhuset fra det ærede medlem hr. Ragers side og ikke her. Og med hensyn til spørgsmålet om magistratens ansvar vil jeg i alt fald for min del have lov til at hævde, at eftersom det er borgerrepræsentationen, der har valgt de tre ansvarlige repræsentanter til formandsskabet, og eftersom der er foregået en forhandling på Københavns rådhus, hvor redegørelsen nu er gennemdiskuteret, uden at det af det ærede medlem hr. Rager stillede forslag om, at man skulle lade borgerrepræsentationen, eventuelt magistraten, foretage en henvendelse til udvalget, er blevet til noget, så kan jeg ikke se, at man længere kan hæfte ansvaret ensidigt på magistraten; det må være hos den samlede kommunalbestyrelse.

Rager: Med hensyn til den konservative gruppes stilling — det er jo egentlig ganske karakteristisk, at det er det ærede medlem hr. Urban Hansen, der i dag synes at være

ordfører også for de konservative — vil jeg sige, at der jo ikke var mulighed for under forhandlingerne på rådhuset at pege på, at de konservative ikke havde talt, for de kunne jo begære ordet, lige indtil formanden erklærede debatten for afsluttet. Det, jeg har ønsket, er kun at gøre opmærksom på, at konstatere, et faktum. Jeg har ikke spor brug for at diskutere denne sag; der er jo heller intet at diskutere. Hvad angår spørgsmålet om, hvem der har ansvaret, så kan det dog ikke nytte, det ærede medlem vil fortælle, at nu har vi alle ansvaret for den udformning, bestemmelsen fik. Det kan kun være et forsøg på at få mig til at lade være med at stemme for lovforslaget. Næh, det er magistraten, der ikke har ønsket at foretage sig noget, og derefter må det være magistraten, der har ansvaret for udformningen. At der så ikke blev foretaget noget bagefter, ja, det ansvar deler naturligvis borgerrepræsentationens flertal med magistraten. Men jeg må have lov til at fralægge mig ethvert ansvar.

Weikop: Jeg skal også undlade at tage en debat op med det ærede medlem hr. Rager. Jeg skal kun sige den ene ting, at når det ærede medlem tillægger den konservative gruppe i borgerrepræsentationen det standpunkt i denne sag, som han gjorde, er det misvisende.

(Kort bemærkning).

Rager: Jeg kan kun sige, at hvis det er så soleklart, at det er misvisende, så undrer det mig, at man ikke udtalte sig i borgerrepræsentationen, da man blev foreholdt sin stilling.

Weikop: Jeg må gentage overfor det ærede medlem hr. Rager, at det er misvisende, når han, som han for et øjeblik siden gjorde, tillagde os den motivering for ikke at tage ordet, at det udelukkende var af hensyn til partifællerne på Frederiksberg, hvori der lå, at de konservative på rådhuset ikke skulle varetage Københavns interesser.

(Kort bemærkning).

Udvalgets ordfører (Urban Hansen): Jeg synes dog, vi skal fastslå, at efter det ærede medlem hr. Ragers næstsidste indlæg har

[Urban Hansen.]

også det ærede medlem tilkendegivet, at andre end magistraten har ansvaret, nemlig flertalsgruppen; og — såvidt jeg kan bedømme situationen på rådhuset — er alle andre end det ærede medlem hr. Rager indforstået med det standpunkt, man er nået til.

(Kort bemærkning).

Rager: Blot en rent formel rettelse til det ærede medlem hr. Urban Hansen: det er i hvert fald ikke mig alene, men min gruppe.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1—3 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om bybefolkningens forsyning med mælk og fløde.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1429, fremsættelsen i tidenden sp. 2800).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Edel Saunte: I slutningen af 1930erne rejstes der næsten over hele landet, men specielt i København, en meget stærk diskussion om og kritik af mælkepriserne og mælkekvaliteterne. Dette medførte, at man i 1939 nedsatte den første mælkekommission; den afgav en betænkning, som dannede grundlaget for den lov, der gennemførtes i 1940 og er gældende endnu. Lovforslaget blev fremsat af den daværende handelsminister, Christmas Møller, og loven blev stadfæstet den 5. august 1940. Det var en meget summarisk lov, og den blev derfor fulgt op af en bekendtgørelse af 19. august 1940, som senere er ændret ved tre lejligheder: den 15. juli 1942, da det var handelsminister Halfdan Hendriksen, der

foretog ændringer, den 6. februar 1946, da det var handelsminister Villemoes, og den 26. juni 1946, da det var den samme, der foretog ændringerne. Bekendtgørelsen omfattede Storkøbenhavn og købstæderne, og dens bestemmelser kunne, for såvidt de ikke gjaldt for hele landet, udvides til at gælde kommuner med bymæssig bebyggelse, for såvidt kommunalbestyrelserne gjorde indstilling derom til handelsministeriet og dette besluttede, at bestemmelsen skulle udvides til også at gælde disse kommuner.

Man kan spørge, i hvilket omfang bestemmelserne blev gennemført. I 46 byer med tilsammen over 1 mill. indbyggere gennemførte man egentlige af handelsministeriet godkendte ordninger. 23 byer fandt en egentlig rationalisering unødvendig, idet der kun var et eller højst to mejerier, der leverede mælk til byens konsum, og kun 14 byer ønskede positivt ikke at få gennemført en egentlig rationalisering, men nogle af disse byer har haft en privat ordning, som næsten svarede til den ordning, der blev gældende for de store byer, der havde en egentlig rationalisering.

Som jeg før sagde, var der meget stærk kritik af priserne og kvaliteten på mælken, inden loven kom frem. Man kritiserede stærkt, at der skete leverancer fra så mange mejerier, man kritiserede stærkt, at forskellen mellem producentprisen og konsumprisen var så stor, og videre kritiserede man den dårlige hygiejne både i en del af leveringsmejerierne og detailmejerierne og også i de vogne, der i stor udstrækning kørte i de forskellige distrikter.

Denne bevægelse var ikke en isoleret bevægelse i Danmark. På samme tid rejste der sig lydelig kritik i de andre nordiske lande, og man gennemførte også der reguleringer, ganske vist ikke i henhold til lov som i Danmark, men reguleringer, der betød en rationalisering, som på visse punkter var strengere end den regulering, som var en følge af den danske lov. Hvad nåede man så i realiteten igennem denne lovgivning? Ja, det spørgsmål har man prøvet på at få besvaret i den mælkekommission, som i december sidste år afgav betænkning.

Det første spørgsmål for forbrugeren må naturligt være priserne. Hvis man vil sammenligne prisen i 1939 med prisen i dag,